

správu pozůstalosti dědici, uvede ho do správy té. Soud první stolice přikl. správu pozůstalostního jmění bez výhrady dědicům, a jen povolení k žádanému prodeji předmětu, zkáže podléhajících, omezil na svršky, k nimž vlastnictví není sporno. Předměty, o něž tuto jde, nacházely se smíseny s ostatními a nutno je do správy dědicům spoluodevzdati, jak to plyne z ustanovení § 145 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. a § 810 obč. zák. Nároky stěžovatelů, kteří proti pozůstalosti jsou pouhými věřiteli, mohou býti uplatňovány jen za souhlasu stran v řízení pozůstalostním, pokud se týče, kdyby k dohodě nedošlo, jenom pořadem práva. Nějakého vlivu na projednávání pozůstalosti a správu majetku věřitelé v pozůstalostním řízení míti nemohou (§ 811 obč. zák.). Správně tedy pozůstalostní soud nevyloučil ze správy, svěřené dědicům, věci, na něž stěžovatelé nároky činí, neboť v nesporném řízení nemůže soud rozhodovati o sporných otázkách vlastnictví. V tom směru mohou dotčené osoby zájmy své hájiti pouze pořadem práva.

Čís. 1039.

Zákon ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n. o zajištění půdy drobným pachtýřům.

Požadovatel není povinen, by převzal závazek, odebíratí pivo z vlastníkov pivovaru. Právní povaha a přípustnost takového závazku.

(Rozh. ze dne 3. května 1921, R I 571/21.)

Požadovatel domáhal se, by mu byly do vlastnictví postoupeny pozemky, jež mu byly jako hostinskému propachtovány vlastníkem se závazkem, že bude odebíratí pivo z vlastního pivovaru; dle pachtovních podmínek byla pak hospodářská správa vlastníkov oprávněna pacht zrušiti, kdyby pachtýř přestal pivo odebíratí. Soud první stolice požadovací nárok zamítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvnímu soudu, by o požadovacím nároku dále jednal a znovu rozhodl. **Důvody:** Jedná se o práva, která si vyhradila hospodářská správa velkostatku k propachtovaným pozemkům za trvání pachtu, a práva tato musí také býti vlastníku pozemku zachována. Práva ta jsou svou právní povahou břemenem reálním. Požadovací právo stěžovatele jest podmíněné a sluší proto vlastníka pozemků o tom vyslechnouti, zda navrhuje, by právo, jemu vyhrazené, na propachtovaných pozemcích bylo ve prospěch pivovaru také knihovně zjištěno, a zároveň také nutno vyslechnouti stěžovatele o tom, zda svoluje k tomu, by povinnost jeho a jeho právních nástupců k odebírání piva z pivovaru na dotčených pozemcích při vkladu práva jeho jako knihovní břemeno ve prospěch panského pivovaru byla vložena. Okolnosti tyto dosud zjištěny nebyly, proto dosavadní řízení jest neúplné a následkem toho slušelo usnesení v odpor vzaté zrušiti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vlastníka.

Důvody:

Ovšem jest na omylu rekursní soud, když se domnívá, že závazek pachtýře, odebíratí pivo z panského pivovaru pod tou sankcí, že vlastník

oprávněn jest pacht zrušiti, když pachtýř pivo odebíráti přestane, jest reálním břemenem, neboť jest to závazek ryze osobně obligáční, ačkoli právo mu odpovídající blíží se povahou svou právu propinačnímu (Halič) a vůbec někdejšímu t. zv. právům donucovacím (Bannrechte), záleževším v povinnosti obyvatele jistého vrchnostenského (statkového) obvodu tu kterou potřebu nekrýti jinde než u vrchnosti, na př. právě neodebíráti pivo jinde než v panském pivovaře (povinní tedy pivo odebíráti nemusili, chtěli-li však odebíráti, neměli tak činiti jinde), takže by spadal pod pojem t. zv. povinností vázaných, kdyby byl nerozlučně spojen s držbou nemovitosti, t. j. byl na ní intabulován, čímž by ovšem vstoupil v řadu povinností reálních. Bylo by otázkou, zdali nyní po vyvazení bývalých poddanských povinností, kdy takové závazky nevyvaditelně už zakládati nelze (pat. ze dne 7. září 1848, jímž zrušeny vrchnostenské monopoly pivní a kořaleční, pat. ze dne 4. března 1849, § 32 a bývalý zák. zákon státní ze dne 21. prosince 1867, čís. 142 ř. zák., jimiž zakázáno zatěžovati nemovitosti nevyvaditelnými povinnostmi), je přípustno (§ 879 odstavec první obč. zák.) povinnost toho druhu knihovním vkladem radikovati, takže by stihala na věčné časy každého nabyvatele (držitele) požadovaného pozemku. Stěžovatelka míní, že knihovní zápis povinnosti k odběru piva není možný, protože prý nejde o žádný z práv, jež § 9 knih. zák. zapisovati dovoluje. Bylo by však zkoumati, co se tam míní výrazem »věčná břemena«, i aniž by se v řešení té věci vcházelo, připomíná se jen dobré zdání býv. víd. nejv. soudu ze dne 25. února 1896 (Marz Gew. O. 1908 str. 161 nn.), kde zkoumán byl souběžný výraz téhož § »věčná práva« (ve zdání prostě »práva«) vzhledem k otázce, mohou-li radikované živnosti býti předmětem knih. zápisu. Ale všechny tyto otázky možno pomínuti, jeť taková stipulace neplatná již z jiné příčiny, než pro zákaz zřízení břemena nevyvaditelného, té totiž, že obmyšlené účinky její jsou právně nemožné, tedy z příčiny § 878 obč. zák.: platí-li v moderním státě právním zásada osobní svobody, jakož i svobody výdělečné činnosti, u nás posledně i ústavní listinou (§§ 107, 108) opětně zaručené, nemůže nikdo býti nucen, aby provozoval jakoukoli živnost, tudíž ani požadovatel sám, neřku jeho právní nástupce v držbě pozemku smlouvou, aby živnost hostinskou i na dále provozoval, a nemožno proto strany k takové smlouvě míti, jak rekursní soud činí. Právo takové mohlo by se vždy týkati jen požadovatele osobně a míti jen obsah negativní, t. j. ukládati povinnost nekupovati jinde než v určeném pivovaře, takže by odpadlo, jestliže by živnost provozovati přestal. Tolik asi plyne z § 1459 a § 17 obč. zák. nyní, kdy tyto mohou míti platnost jen v rámci hořejších patentů a ústavních předpisů. Prvý jedná o právech člověka na osobní jednání (t. zv. *jura merae facultatis*, práva k projevu osobnosti) a uvádí za příklad právě práva »zboží nějaké tu nebo tam kupovati« a připouští tu jen nabytí práva zapovídacího (t. j. tedy práva žádati, aby tu neb tam nekupoval), nikoli ale práva příkazovacího (t. j. aby tu neb tam kupoval), což se srovnává s §em 313 obč. zák., jenž rovněž zná jen právo zapovídací. Druhý (§ 17) pak dí, že co přirozeným právům člověka přiměřeno jest, trvá potud, pokud zákonitě obmezení prokázáno není. Avšak i kdyby uložení takového břemene, jak je intendují nižší stolice, dle zásad těch právně možným bylo, není možné dle samého předpisu požadovacího zákona. Tento totiž v §§ 9 a 10 nedeponuší, aby se požadovateli jakékoli břímě ukládalo.

leda že je ho potřebí k tomu, aby vlastník na zbytku pozemkové držebnosti hospodařiti mohl, to jest podmínka nepominutelná (sine qua non), ať už jde o to, aby břímě teprv do knih vloženo bylo (§ 9), anebo o to, aby břímě do knih už vložené bylo převzato (§ 10). Tato podmínka však tu nedopadá, nejdeť o to, aby se vlastníku zemědělské hospodářství nestížílo, jak zákon zřetelně předpokládá (slova »hospodaření na pozemcích«), nýbrž aby se zachovala prosperita jeho pivovaru, tedy podniku průmyslového. Pachtýři přísluší tedy právo požadovací bez ohledu na povinnost k odběru piva. Ale na omylu je stěžovatelka, míní-li, že právě proto požadovací nárok nelze uznati. Ustanovení, že, přestane-li pachtýř odebírat pivo, vlastník oprávněn jest pacht zrušiti, jest ustanovením rozvazovací podmínky: když však případ podmínky nenastal a pacht po zákonnou dobu trval, jest skutkový základ požadovacího práva dle § 1 odstavec třetí požad. zák. dán. Totéž by platilo, kdyby byl pachtýř sice pivo odebírat přestal, avšak vlastník z toho dusledky nevyvodil, pacht nezrušil a pozemek přes to mu ponechal. Zákonodárným důvodem postupné povinnosti vlastníkovy je, že po zákonnou dobu sám pozemek neobhospodařoval a tedy se za to má, že ho nepotřebuje. Tomu tak i zde. On sice z pachtu těžil i v zájmu svého pivovaru, ale tento jeho obchodní zájem zákon nikde nerespektuje, a to právem. Neboť, nemá-li pachtýř-hostinský výběru, umožňuje to pivovaru vnutiti mu výrcebek méněcenný, a je v zájmu jak jeho, tak konsumujícího obecnstva, aby nezdravý tento poměr přestal. Poněvadž tato jediná námitka vlastníka je bezpodstatná a zástupce vlastníka jinak nárok uznal, bylo možno požadovací právo hned přiznati a nebylo třeba, aby rekursní soud usnesení první stolice, jež nárok zamítlo, avšak v důvodech počí podmínkou, že pachtýř bude ochoten závazek k odběru piva dát knižně zjišť, vyhradilo — zrušoval. Ježto však pachtýř si již nestěžuje a vlastník ve stížnosti intenduje toliko zamítnutí nároku, nemůže nejvyšší soud v neprospěch jeho usnesení rekursního soudu změnit, nýbrž bylo možno toliko stížnost dovolací zamítnouti a zustaviti to při výroku rekursního soudu, že soud první stolice má znovu rozhodnouti.

Čís. 1040.

Neknihovní pohledávka zůstává přes to, že nebyla přihlášena k soupisu, pohledávkou věřitele dotud, dokud stát na ni nečiní nároku.

Dlužník může použítí cesty §u 1425 obč. zák.

(Rozh. ze dne 3. května 1921, Rv I 121/21.)

Dlužník domáhal se zrušení exekuce žalobou, již mimo jiné odůvodňoval tím, že knihovní pohledávka (zadrželé výživné pro nemanželské dítě), pro niž se exekuce vede, nebyla přihlášena k soupisu ve smyslu nařízení ze dne 10. dubna 1919, čís. 185 sb. z. a n. Oba nižší soudy žalobu zamítly; dovolací soud uvedl v uvedeném směru v důvodech: Nelze souhlasiti s náhledem odvolatele, že pohledávka žalované, nebyvši ohlášena k soupisu, dle § 5 zákona ze dne 25. února 1919, čís. 84 sb. z. a n., pominula a nyní státu patří. Předpis ten stanoví sice, že knihovní pohledávky, které nebudou řádně ohlášeny, propadají státu, ale